

Warszawa, 06-06-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

XI.543.236.2022.MI

Pan

Paweł Szefernaker

Pełnomocnik rządu ds. uchodźców

wojennych z Ukrainy

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze!

Z uwagą przyglądam się sytuacji obywateli Ukrainy przebywających w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania po wejściu w życie z dniem 1 marca 2023 r. ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. (Dz.U. poz. 185), zmieniającej ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.; dalej: „ustawa o pomocy”), wprowadzającej zasadę partycypacji w kosztach udzielanej im pomocy. Wątpliwości dotyczące wskazanej nowelizacji zostały przeze mnie przedstawione Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji w dniu 29 listopada 2022 r.¹, jeszcze na etapie prac rządu nad projektowaną wówczas ustawą, oraz Marszałkowi Senatu RP² w dniu 10 stycznia 2023 r.

¹ Zob. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-ukraina-uchodzczy-ustawa-zmiana-opinia-mswia-odpowiedz> (dostęp: 12.05.2023 r.).

² Zob. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/ustawa-pomoc-ukraina-nowelizacja-rpo-opinia-senat> (dostęp: 12.05.2023 r.).

Zgodnie z dodanym do art. 12 ustawy o pomocy ust. 17a i 17b po upływie 120 dni od dnia pierwszego wjazdu do Polski, obywatel Ukrainy musi pokryć z góry 50% kosztów udzielanej mu pomocy, nie więcej niż 40 zł za osobę dziennie. Natomiast w przypadku upływu 180 dni od dnia pierwszego wjazdu musi on pokryć z góry 75% kosztów pomocy, nie więcej niż 60 zł za osobę dziennie.

Wprowadzone w art. 12 ustawy o pomocy zmiany przewidują również katalog osób zwolnionych z uczestnictwa w opłatach za pobyt w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania uchodźców, w tym obywateli Ukrainy, którzy „znajdują się w trudnej sytuacji życiowej, uniemożliwiającej ich udział w kosztach pomocy”. W takim przypadku wojewoda oraz wymienione w ustawie o pomocy podmioty, oceniając możliwość partycypacji w kosztach pomocy, kierują się względami humanitarnymi (art. 12 ust. 17f ustawy o pomocy).

Mając na uwadze powyższe, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Czy zostały wydane pisemne wytyczne dla punktów pobytu, wojewodów lub władz lokalnych dotyczące partycypowania przez obywateli Ukrainy w kosztach udzielanej im pomocy, w szczególności dotyczące zwolnienia z odpłatności? Jeśli tak, proszę o wskazanie przez kogo zostały one wydane oraz o przesłanie ich na adres Biura RPO.
2. Proszę o opisanie procedury determinującej zwolnienie lub udział w kosztach pobytu, w tym o wskazanie, jakie dokumenty są brane pod uwagę przy ustalaniu opłaty, jaką formę prawną przyjmuje dokument końcowy takiego postępowania, czy jest to decyzja administracyjna, od której przysługuje środek odwoławczy.
3. Proszę o wskazanie, jakie czynniki są brane pod uwagę w przypadku zwolnienia z powodu „znajdowania się w trudnej sytuacji życiowej, uniemożliwiającej udział w kosztach pomocy”.
4. Czy obywatel Ukrainy poddawany jest procedurze zwolnienia z partycypacji w kosztach pomocy jednorazowo, czy jego sytuacja co pewien czas poddawana jest ponownej ocenie? Jeśli rozstrzygnięcie co do ponoszenia kosztów wydawane jest na czas określony, to kto ocenia, kiedy i z jakich powodów należy ponownie dokonać oceny sytuacji danej osoby?

5. Czy gromadzone są dane na temat liczby uchodźców partycypujących w kosztach pomocy oraz liczby uchodźców, którzy zostali zwolnieni z tego obowiązku? Jeśli tak, proszę uprzejmie o udostępnienie takich danych.
6. Uprzejmie proszę również o przekazanie danych o liczbie osób przebywających w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania przed wprowadzeniem partycypowania przez obywateli Ukrainy w kosztach pobytu (wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. oraz wg stanu na dzień 28 lutego 2023 r.) oraz aktualnej liczby osób w ośrodkach – jeżeli Pan Minister dysponuje takimi danymi.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/